

„Čas může rozbít tělo, ale nikdy nerozdělí to, co si pamatuje duše.“

Předmluva

Čas nezná začátek ani konec.

Jen návraty.

Duše, které se jednou dotkly, se už nikdy zcela neztratí.

Putují napříč staletími, oblékané do jiných těl, jiných příběhů, jiných životů –
a přesto nesou v sobě stejné teplo, stejný neklid, stejnou touhu znovu se najít.

Někdy se potkají na místě, které jim povědomě dýchá pod nohama,

jindy jen v pohledu, který trvá o zlomek vteřiny déle, než by měl.

Vše kolem se mění, ale to, co je spojuje, zůstává.

Tahle kniha je o těch návratech.

O duších, které se poznaly kdysi dávno – ještě když země byla mladá a lidé teprve
hledali slova pro lásku.

O cestách, které je zavedly do různých časů, mezi války, ticho i sny.

A o jednom jediném důvodu, proč se vždy znovu narodí: aby se našly.

Protože nesmrtelností duší je láska. Navždy.

Neolit

Byla to doba, kdy se země učila dýchat – a člověk s ní.

Kdy ruce, které dřív jen sbíraly plody divočiny, poprvé zabořily prsty do hlíny, aby v ní zůstala stopa.

Z Předního východu, kolébky prvních polí, se nové vědění šířilo dál – přes Řecko, kde už kolem roku 7 000 př. n. l. klíčila první zrna, až do srdce Evropy.

Zde, mezi řekami, lesy a úrodnými údolími dnešní Moravy a Čech, se lidé usazovali kolem roku 6 000 př. n. l.

Zakládali první osady, pálili nádobí s jemnými liniemi, které dnes nazýváme kulturou s lineární keramikou, a sázeli semena budoucnosti.

Byl to čas kamenů a ticha, z něhož vyrůstaly první stavby, první společenství, první jistoty.

Na západě Evropy se rodily megality, kamenné oltáře času, které dodnes stojí jako paměť dávných rukou.

A tady, uprostřed kontinentu, se země skutečně naučila dýchat – rytmem motyky, pluhu a ohně.

Byla to doba zrození domova.

Když se země učila dýchat

Byl čas, kdy se země teprve učila dýchat.

Řeky si hledaly svá koryta, vítr ještě neznal jména stromů a lidé mluvili očima, gesty, tichem.

Zem byla syrová a voněla po ohni.

Večery se ztrácely v kouři z kostí turů a jelenů a ženy sedávaly kolem plamene, tvarovaly z hlíny malé tvary života – kulaté boky, plné prsy, symbol, který jim připomínal zrození. Já seděla uprostřed.

Členkou této tlupy jsem se stala před mnoha úplňky, když mě šamanka našla s ostatními ženami napůl mrtvou, ležet v mokřadech.

Mé tělo neslo znaky zubů zvířete, několik jizev se linulo přes spodní část stehna.

Přesto, když se ke mně přiblížili, posbírala jsem poslední síly a bránila se, v domněn, že hrozí další útok šelmy.

Místo toho to byla ona – má ošetřovatelka, pečovatelka a časem i matka.

Ama.

Žena, která se ujala polomrtvého dítěte, ve kterém spatřila zvláštní sílu. Rozhodla se, že z něj vychová novou šamanku. Jí samotné nebylo dopřáno mít dceru – porodila jen několik synů a její tělo už více nezaklíčilo.

„Zůstalas,“ řekla, když se mi po dlouhých nocích vrátil dech.

„Duchové tě volali, ale tys odpověděla zemi. Budeš žít.“

A tehdy mi dala jméno Anra – jméno, které znamenalo *dech světla*.

Říkala, že kdo přežije smrt, slyší hlasy, které jiní neslyší. Měla v očích světlo jitra po dešti a v rukou sílu země. Byla tichá, ale v jejím pohledu se dalo číst víc než ve slovech.

Často odcházela sama k řece, kde mezi kameny pramenil proud, a tam mluvila se zemí.

Hlíně svěřovala své myšlenky, vodě svěřovala sny. Sledovala znamení a naslouchala řeči přírody – a to všechno učila i mě.

V den, kdy se řeka opět nadechla a země cítila krev života, stala jsem se ženou.

Duchové mi požehnali znamením krve, která odtékala z mého lůna.

„Při prvním úplňku budeš zasvěcena,“ řekla Ama, „a požádáme bohy, aby ti požehnali zrozením tvé následnice. Bála jsem se, že tvá zranění ti nedopřejí mít dítě, ale jsi silnější, než jsme tušili.“

A tak se stalo.

Od prvního paprsku, který se dotkl mé tváře, jsem se připravovala k rituálu za svitu měsíce. V celé skupině, jinak tiché, to najednou žilo. Jedna pletla věnec z trav a květů, druhá připravovala okr, kterým ozdobí mé tělo. Ostatní přinášely plody a drobné dary pro lovce, kteří měli dorazit do osady, tak jako při každém úplňku. A přesto byl tento jiný.

Jiný než všechny předešlé. Tento úplněk měl mě uvést mezi ženy a matky. Měl mi dát právo vybrat si toho, který mi umožní, aby ve mně vyrostl nový život.

Bylo chladno.

Ležela jsem nahá uprostřed řeky, na kameni vystlaném travou a květy.

Vlasy mi volně splývaly po straně a nechávaly se unášet proudem.

Na břehu hořely ohně a všichni kolem vydávali tlumený, hluboký zpěv, který se nesl tichým a klidným údolím.

Už kolem nebyly jen ženy z naší tlupy – přidali se i lovci, kteří dorazili před úplňkem.

Bylo jich jako prstů na obou rukách, méně než nás, ale přinesli jídla dost pro

všechny, kožešiny a korálky z kostí a kamenů.

Někteří již patřili k našim ženám, jiní se ještě s žádnou nespojili, nebo přišli z jiné tlupy.

Ama stála na břehu a pronášela kouzelné formule v jazyce úplně odlišném od toho, který jsme běžně používali.

Kreslila nade mnou obrazy, jimiž znázorňovala mé přežití, mé učení, následné zasvěcení i to, co mi přála.

Když nakonec vyslovila mé jméno – tak hlasitě, že přehlušilo zpěv – všichni ztichli.

Dala mi napít nápoje z kvašených lesních bobulí a postavila mě.

Stála jsem na kameni, s rozpaženými rukama, hlavou obrácenou k matce Luně, s úsměvem i se slzami v očích.

Tiše jsem pronesla slova díky, otočila se do všech čtyř stran – tam, kde vychází slunce, tam, kde zapadá, tam, odkud fouká studený vítr, i tam, odkud přichází teplý vánek.

Všichni kolem mlčeli.

A teprve když jsem se uklonila Matce Zemi, začali hlasitě vydávat zvuky radosti.

Já mohla sejít z kamene, obléknout se a připojit ke slavení.

Některé muže jsem znala už z minulých slavností, jiné jsem viděla poprvé. Všichni byli urostlí a silní, někteří nesli znamení ze střetů se zvířaty. Ti, co mě znali, mě vždy lehce objali a popřáli správnou volbu. Ti, se kterými jsem se setkala poprvé a byli ochotni se se mnou spojit, mi přinesli dary. Všechny jsem je přijala, jak bylo dobrým zvykem, ale všechny jsem také rozdala ostatním ženám. Nebyl mezi nimi žádný, který by oslovil mou duši. Tak to bylo několik zim. Tím, že jsem byla mladší šamanka, mohla jsem si to dovolit, ale čas mé volby se krátil. Musela jsem si vybrat dřív, než má Ama zavře oči naposled. Už dvě zimy mluvila o tom, že k ní promlouvají duchové hlasitěji než dřív. Prosila mě, abych konečně učinila volbu, aby mohla za nimi v klidu odejít. Snažila jsem se, ale i když přicházeli muži z celého známého okolí, mé srdce zůstávalo potichu. Možná to bylo proto, že ani jeden z nich nebyl jako ten, o kterém se mi zdálo vždy před úplňkem. Vždy jsem vzrušeně čekala, až lovci dorazí, a doufala, že mezi nimi bude. Ale marně. Blížil se úplňek, kdy se probouzí Matka příroda. Na každém prstu jsem měla tenký proužek kůže – za každé probuzení přírody od úplňku mého zasvěcení. Chyběl už jen jeden a já pořád neučinila volbu. Byla jsem už zkušená šamanka. Uměla jsem léčit, přiváděla jsem děti na svět, naslouchala přírodě i zvířatům, ale mé lůno zůstávalo prázdné. „Dnes už zvolím, slibuji, Amo,“ řekla jsem a objala ji. V duchu jsem si přísahala, že si mezi muži vyberu, i kdyby mé srdce mlčelo. Bylo vidět, že má radost, ale zároveň byla smutná. Znala muže z mých snů a věděla, že takoví mezi těmi, které známe, nejsou. Přesto věřila, že to, že se mi neustále zdá o stejné tváři, má svůj význam. Nemohl to být nikdo z mého rodu. Měla jsem světlou pleť, oči barvy čerstvě vyrašených listů. Vlasy mi splývaly v odstínech matky země – divoké, téměř rovné. Muž, o kterém jsem snila, měl oči jako kůra starých stromů – tmavé, a přesto v nich žila jiskra. Vlasy měl jako peří havrana, točily se v úhledných prstencích kolem tváře. Pleť měl tmavou jakoby tam, odkud přišel, nikdy nezapadalo slunce. Jeho ruce byly silné a drsné, ale uměly i pohladit. Voněl po bylinách, které k nám jednou přinesl lovec z daleké cesty. To byl ten, o kterém se mi zdálo, a kterého jsem si přála mít po svém boku.

Dnešek byl zvláštní. Poprvé jsem měla uvést mezi ženy dívku, která se teprve učila chodit, když jsem zde našla domov. Ama mi častěji přenechávala své povinnosti a jen s pýchou hleděla na mě, když jsem vše bez chyby zvládla. Byla jsem napjatá, snad i proto, že mělo přijít mnohem více lovců než obvykle. Poslali k nám před několika

světly jednoho z nich se zprávou, že po cestě potkali jinou skupinu mužů, odněkud zdaleka. S prvními paprsky jsem pochopila, že tento čas je jiný. Čekala jsem, že se ve snu setkám se svým vyvoleným, ale nestalo se. Poprvé po tolika cyklech probuzení Matky země jsem jeho tvář nespátřila.

Ama mě ozdobila, jak velí staré zvyky. Vlasy mi zapletla do dlouhých pramenů a propletla je korálky z kostí drobných zvířat, zubů lišky a šlach, které obarvila červeným okrem. Na čelo mi namalovala tenkou čáru, znak šamanky, která naslouchá duchům. Tělo mi pokryla jemnou vrstvou tuku a okru, aby chránil mou kůži před chladem řeky i dotekem jiných sil. Krk mi zdobil náhrdelník ze zvířecích zubů, který kdysi patřil Amě. Řekla, že ho mám nosit, dokud nepocítím dotek muže, který bude mým osudem. Kolem boků jsem měla pruh měkké kůže, sešitý šlachami, zdobený drobnými kamínky. Nic víc nebylo třeba — duchové si žádají pravdu těla, ne přetvářku.

Kdyby zde nebylo přijetí dívky mezi ženy, všechny ostatní by už běžely kolem a vítaly lovce, kteří přicházeli. Rituál byl však velmi posvátný, a proto všichni stáli kolem břehu, když jsem dívenku pokládala na kámen, na kterém jsem kdysi ležela já. Bylo na ní vidět, že je šťastná i vzrušená zároveň. Před obřadem mě poprosila, abych jí požehnala hlavně dívkami, protože muži od matek odcházejí, jakmile dovrší pátého cyklu probuzení Matky, a ona by chtěla mít své děti u sebe co nejdéle. Usmála jsem se a kývla, že tak učiním. Dobře jsem však věděla, že záleží jen na božstvech, kolik a jaké potomky jí dopřejí. Obřad byl moc krásný a dívka si ihned zvolila muže, kterého už delší dobu znala, a i on chtěl být po jejím boku. Když jsem ji vedla k ohni a zahalovala do kůží a všichni kolem zpívali píseň plodnosti, zvedl se vítr. Přinesl s sebou cizí pach — dým, vůni trav, které tu nerostly, a cosi štiplavého, jako po rozžhaveném kameni. Zvedla jsem hlavu a uviděla je. Nebyli jako lovci, které jsme znali. Jejich oděv nebyl jen z kůže, ale i z pletených trav a srsti zvířete. Na pažích měli také náramky z kostěných korálků a barveného lýka, které se leskly ve světle ohně. Na opasku se jim houpaly nože z leštěného kamene, hladké a světlejší než ty, které jsme vyráběli my. Mluvili tiše mezi sebou, jiným jazykem, a jejich oči se rozhlížely po našem údolí s klidem, který nebyl lovecký. Byl jiný — zdálo se, že k zemi patří jinak než my.

Byl mezi nimi. Poznala jsem ho dřív, než se na mě podíval. Vlasy měl tmavé jako havraní peří, jen u spánků se v nich objevovaly světlé pramínky, dotek zimy. Kolem tváře se mu točilo několik prstenců vlasů — přesně tak, jak jsem vídala ve snech. Pleť měl tmavou, ale ne od špíny cesty, spíše ji zbarvilo samo slunce. Jeho oči měly barvu kůry starých stromů, hluboké a klidné, a přesto v nich něco jiskřilo. V koutku pravého oka měl tenkou jizvu, kterou ve snech neměl. Dělal ho skutečným. Byl vyšší než ostatní a pohyboval se s jistotou, jakou jsem do té doby nepoznala. Na ramenou měl přehoz z kůže, pod ním oděv spletený z jemně zpracovaných vláken rostlin a srsti, tak lehký, že se s každým krokem vlnil jako voda v mělkém potoce. Na krku se mu leskl přívěsek z kamene, vyhlazeného do tvaru kapky. Když na něj dopadlo světlo ohně, zaleskl se do červena – připomínal sraženou krev nebo západ slunce. Stál klidně, zatímco ostatní se smáli, ukládali zásoby a zdravili ženy. Jeho pohled přejížděl přes dav – něco hledal. A pak se zastavil na mně. Čas se zlomil. Zvuk zpěvu utichl, oheň přestal praskat, voda v řece se zdála stát. Cítila jsem, jak se mi zrychluje dech a jak mi krev tepe až v konečcích prstů. Bylo to stejné jako ve snu, jen tentokrát jsem necítila klid, ale něco mnohem silnějšího — tíhu poznání. Věděla jsem, že ho neznám, ale zároveň jsem měla jistotu, že ho znám víc než kohokoliv jiného. V jeho pohledu nebylo překvapení. Jen tichý souhlas – věděl to stejně jako já..

Ama stála kousek za mnou a když promluvila, znělo to spíš jako vydechnutí než slova. „Přišel,“ řekla.

Po obřadu přijetí nastal čas darů. Každý muž mohl obdarovat kteroukoliv ženu maličkostí a projevít tak ochotu k aktu plození. Nebylo nic neobvyklého, že po několika probuzeních Matky země se jiskra mezi páry vytratila a ony se rozhodly podstoupit obřad výběru znovu. Jediné, co nebylo povoleno, bylo, mít toho, kdo o to nestál. Konečný výběr pak náležel ženě při tanci. Byla to ona, kdo představoval půdu pro růst nového života, a proto měla právo konečné volby.

Dostala jsem, jako vždy, dárky téměř od všech mužů. Nepatřila jsem k nejhezčím dívkám tlupy – mé boky byly užší, postava hubenější, črty tváře ne příliš výrazné – přesto o mě byl zájem. Muži se postavili v kruhu kolem největšího ohně. Ženy a děti, které netančily, si posedaly na kůže před nimi, a vnitřní kruh mezi ohněm a touto lidskou hradbou patřil dívkám a ženám, které si vybíraly. Netančily jen ty, které vstupovaly do kruhu poprvé. Po mnoha probuzeních Matky země jsem stála v kruhu i já. Ama říkala, že je to síla mé duše, která přitahuje muže.

Cizinci příliš nerozuměli tomu, co se děje, a tak jim to nejzkušenější z našich mužů, který se kdysi narodil v naší tlupě, trpělivě vysvětloval. Když pochopili, o co jde, vybrali si mezi dívkami ty, které obdarovali. Také já jsem dostala několik darů, ale prozatím ani jeden od něj. Pomalu jsem k němu přistoupila a zahleděla se do jeho očí. Mlčky, jen v duchu, jsem k němu promluvila:

„Vidím tě u nás poprvé, ale znám tě už mnoho let. Pokud mě obdaříš, budu si tě dnes volit a pokud se budeš k nám vracet, budu tě volit zas a znovu, dokud si Matka nevezme tělo jednoho z nás. A i poté, má duše bude navždy patřit té tvé.“

Zdálo se, že rozumí všemu, co jsem mu sdělovala pohledem. Sňal z krku lesklý přívěsek a připevnil mi jej kolem krku. Když se mě dotkl, cítila jsem sílu všech živlů světa. Také on to cítil – slyšela jsem, jak mu srdce bije rychle, jako křídla motýla. Vše kolem nás zmizelo. Na okamžik jsme byli jenom on a já.

Tančili jsme dál a postupně rozdávaly přijaté dárky. Když každé zůstala v ruce poslední maličkost, nastalo ticho. Cizinci napjatě čekali, co bude dál. Právo první volby měla nejmladší dívka, ta, která měla dnes obřad přijetí. Všichni jsme věděli, že dárek, který dostala od svého vyvoleného, nedá nikomu jinému. Přesto musela k němu přistoupit, uklonit se a čekat, zda udělá totéž. Stalo se, a když se jejich pohledy setkaly, ruku v ruce usedli k ostatním a čekali na volbu další z dívek. Ta si vybrala jednoho z cizinců. Následovalo ještě několik voleb, a protože jsem byla dnes mezi nimi nejstarší, volila jsem jako poslední.

Než jsem přistoupila k Taranovi – muži, jehož jméno v naší řeči znamenalo ten, kdo prorazí ticho, kdo otřese světem – podívala jsem se na Amu. Usmívala se a kývla hlavou na souhlas. Můj pohled sklouzl po tvářích žen v tlupě i po známých mužích kolem. Na všech bylo vidět napětí, ale zároveň víru, že dnes už si zvolím. Šamanka se nestávala plnohodnotnou, dokud neprošla alespoň jedním aktem plození. A i kdyby poté nezakořenil v jejím lůnu potomek, mohla si vybrat nástupkyni, tak jako to kdysi učinila Ama.

Postavila jsem se před něj, pohlédla mu do očí a opět na něj v duchu promluvila. „Byť bys o mě stál jenom dnes, slibuji ti věrnost mé duše navěky.“ Možná za to mohl zkašený nápoj, možná jen ten okamžik – ale jeho hlas jsem slyšela, i když nepromluvil.

„Navěky bude i má duše jen tvá.“ Uklonila jsem se tak hluboce, jak to šlo. Kolem bylo slyšet radostné projevy, které však ihned ztichly. Chvilí stál, usmíval se, a poté se uklonil také. V tom okamžiku celá společnost ožila a radostně vískala, muži vydávali

hrdelní zvuky a všichni zvedali ruce k obloze, děkovali za dar cizince, který jim zajistil, že tlupa nebude v příštích probuzeních bez nástupkyně. Nic z toho jsem však nevnímala. Mé srdce bušilo tak nahlas, že jsem slyšela jen jeho tlukot.

Vzal mě za ruku. Ta jeho byla teplá a pevná, nesla znamení střetu s ohněm. Zavedla jsem ho doprostřed kruhu hodujících lidí, k nejlepším kouskům jídla. To bylo mé privilegium. Hodovali jsme, smáli se, a až do prvních paprsků světla, které začaly postupně osvětlovat mýtinu na břehu řeky, jsme se něžně dotýkali a poznávali své tváře i ruce. Lidé, ke kterým jsem patřila, nás zahrnuli dary — kožešinami, noži, korálky, vším potřebným pro ženu, která ponese nový život.

Cizinci mě obdarovali darem největším — nožem. Nebyl jako ty, které jsme znali. Nebyl hrubě štípaný ani zubatý, ale hladký, lesklý, s čepelí z kamene, který jsem v našich krajích nikdy neviděla. Byl šedý jako ranní mlha nad řekou, místy s nádechem modra, a po stranách se leskl tenkou linkou světla, držel v sobě zmrzlý paprsek slunce. Rukojeť byla z tvrdého dřeva, svázaná proužky sušené kůže, a na konci ozdobená drobným kamínkem barvy hlíny. Když jsem ho vzala do ruky, cítila jsem, že je těžší než naše nástroje, ale zároveň vyvážený — stvořen ne rukama, ale vůlí samotné země.

Ama, která už viděla mnoho zbraní, se naklonila blíž a její oči se rozšířily. „To není kámen z našich hor,“ zašeptala. „Takové čepele přinášejí jen ti, co přecházejí řeky daleko na jihu. Tam, kde se země drolí na černý prach a voda voní po soli.“

Držela jsem nůž oběma rukama a přejela prstem po hraně. Nebyla hrubá, ale hladká, tak, jako kdyby se jí celé roky dotýkala voda. Na čepeli byly vyryty drobné rýhy — ne písmo, ale znamení, spirály a vlny, které se pod světlem ohně měnily. Cítila jsem, že v sobě nese něco víc než jen ostří. Byl to nástroj i poselství — hranice mezi světem, který znám, a světem, který přichází.

Ama darovala cizinci náhrdelník, který sama vyrobila ze zubu, jenž našla v mé ráně, když mě poprvé spatřila. Poté mu dlouze vyprávěla můj příběh. Nevím, jestli jí rozuměl, ale přikyvoval a usmíval se. Když se dostala k popisu mých ran, pohladil mě po jizvách a poděkoval gestem bohům, že mi dopřáli ještě mnoho probuzení. Jeho slova byla jiná než ta naše, ale podobnosti mezi nimi byly.

Lidé se pomalu začali vytrácet. Páry si braly kůže, na kterých předtím seděly, a mizely v nedalekém lese, kde hledaly místo, aby se mohly věnovat jeden druhému a naplnit akt plození. Ti, kteří neměli druha ani družku, zůstali ležet tam, kde byli. Někdo z nich ještě přihodil dřevo do ohně, plameny znovu ožily a na okamžik ozářily naše tváře. Já a Taran jsme se rozhodli najít si jiné místo.

Kráčeli jsme lesem. Nechal se vést a já přesně věděla, kam jdeme. Bylo to místo nedaleko naší mýtiny — vyvýšené, obklopené hustými keři. Měla jsem v nich úzký otvor, kterým se dalo vejít. Země byla pokrytá měkkým mechem a přes koruny stromů sem dopadaly paprsky světla, které ji přes den vyhřívaly. Tady jsem často bývala, když jsem o něm snila, nebo když jsem potřebovala být sama.

Pomalu jsme ze sebe sundávali kožešiny, které nás chránily před zimou. Naše těla hořela. Dotýkali jsme se jeden druhého a prsty zkoumali jizvy, které na nás zanechal život. Každou z mých polibkem označil, v tichém díkůvzdání bohům, že mě vrátili zpět k životu. Mluvil, jeho hlas byl tichý a klidný, a já se snažila napodobit jeho slova. Společně jsme se učili řeč toho druhého. Byla v ní podobnost, a čím víc jsme mluvili, tím víc jsme začínali chápat význam těch zvuků, které nám dřív nic neříkaly.

Věděli jsme, proč jsme tady. Oba jsme cítili, že tento okamžik je víc než rituál, víc než prosté naplnění přírodního zákona. Z vyprávění žen jsem věděla, že mnozí z mužů nečekají, že následují jen sílu těla a instinkt. S námi to však bylo jiné. Nikam jsme